

heid der opleiden verzoeken. In zijn kolom reeds „wach-
teuwigheid
ad na de laatste
d, lag daaraan,
ie meegewerkt
bijvoenden en
oest gevraagd.
vendien nog de
had te leggen,
kleine onfein-
ukking werden
at het advies
uit een concept-
en de Vereeni-
en, waarin de be-
onder welke de
eol. School te
de Theol. facul-
In dit Concept
echt der kerken
benoeming der
ening der belij-
2 der Statuten,
even der hoog-
studenten tot de
te regeling der
al gegeven wor-
uleerd. Op dit
e hoofdnadruk
Generale Synode
oor Hooger On-
dan is de een-
gen. Daarom is
dat dit Concept
hoofddiel is
een afzonderlijk
aan de Generale
zijn opgenomen,
oor de kerken en
oor Hooger Onder-
en, of wel over-
het contract geen
en 2 geven het
ale Synode heeft
hite van de Theol.
rare in de Theo-
adere verklaring,
te geven ten op-
lie de onderteke-
en van de Vereen-
ogleraren in de
te broederen, die
hte van deze on-
scientie te ont-
aantal Curatoren
nen voor de ene
s Theol. School
dienst doen. Art.
gangsbepalingen,
tiging, de kosten
per gymnasium.
ens, hoe de broet-
at de gang van
concept-contract
vergadering der
oeten worden be-
in het goedkeuren,
achtiging moeten
en contract in dien
ode af te sluiten;
enten en instruct-
ie die wijzigingen
it contract noodig
erale Synode te
ats van vestiging
dat de opdracht,
Arnhem gaf aan
issie te benoemen,
r bijeen te roepen
lende verandering
voorstellen, vooral
l verband met de
hiedoor ten deele
opent het uitzicht
verhouding tot de
m mogelijk achte-
en kunnen daarom
t dit contract be-
handeling van
an deze Statu-
ats vinden op de
nanner de indruk,
advies ontvangen
m synodale verga-
men dus eenigen
jeft, dat ook de
advies zal mede-
ninkenwerk zijn,
ds nu saamkwam
goedkeuren, ter-
ken met dit con-
nog geheel onbe-
eze zaak ligt toch
te de vraag, of de
de vereniging der
beding hebben ge-
m eigen inrichting
sten hebben, van
borgen, die in dit
eschonken worden,
ebleken in den loop
dat de voorstan-
ting hiermede niet
hting een geheel
de Vrije Universi-
r dat de Kerken
a moeten hebben
a haar Dienaren
l het hoofdbezwaa
ereeniging, dat in
vinck, Kuyper e.a.
standers der eigen
van oordeel, dat
der Kerken niet
borgd. En om die-
voorstanders der
gen zich wel vin-

den in het voorstel, dat in 1899 door Prof.
Bavinck werd ingediend, omdat naar hun
oordeel de rechten der Kerken daarin wel
genoegzaam waren verzekerd.
Het thans ingediende concept verschilt
princiepelijk en van het voorstel van 1893
en van het voorstel van 1899.
Het wil niet als in 1893 twee naast
elkaar staande inrichtingen behouden, die
ieder voor zich onder een eigen Bestuurs-
hoofddiel staan en alleen in de personen
der hoogleraren haar eenheid vinden. Bij
conflict tusschen deze beide Bestuurshoof-
delen over benoeming, ontslag der Hoog-
leraren enz. was er geen macht, die boven
beide stond en beslissen kon. De beslissing
moest daarom op dat standpunt wel verkre-
gen worden door het benoemen van scheids-
rechters, die in het geding uitspraak zou-
den doen. Juist daarin echter school het
bezwaa van vele Kerken om dit concept
aan te nemen. Men wilde niet, dat de Ge-
rale Synode der Kerken ten slotte zou
afhankelijk worden van een arbitrale be-
slissing.
Evenmin echter staat het thans gepubli-
ceerde advies op het standpunt door Dr.
Bavinck in zijn voorstel van 1899 ingenom-
en. Daarin toch werd de Theol. School
der Vrije Universiteit opgeheven en ver-
vangen door een Theol. School, waarover
de Kerken alleen en uitsluitend te zeggen
hadden. De voorstanders der Vrije Univer-
siteit konden op hun beurt met dit voorstel
niet medegaan, omdat daardoor h. i. een
vreemd lichaam in de Vrije Universiteit
werd geïncorporeerd en daarmee aan de
organische eenheid der School te kort
werd gedaan.
Waar deze beide wegen, om tot een be-
meddelingsvoorstel te komen, doodgelo-
open waren, moest een nieuwe weg gezocht
worden, die door de genoemde bezwaren
niet werd gedrukt. De broeders te Utrecht
vergaderd, hebben gemeend de oplossing
van het vraagstuk in dien zin te moeten
zoeken, dat de beide inrichtingen worden
naamsgewijs tot één inrichting, die tegelijk
als Theol. faculteit der Vrije Universiteit
en als de school der kerken zal dienst doen,
en dat aan de kerken over deze inrichting
nu zodanig zeggenschap zal worden toege-
kend, dat in geval van geschil zwaart bij
de benoeming als bij het ontslag der hoog-
leraren de eindbeslissing bij de Generale
Synode zal staan. Ook bij de benoe-
ming der Hoogleraren, het moeilijkste
punt, dat te regelen viel, komt dit duidel-
ijk uit. Wel gaat het initiatief tot de
benoeming beurtelings uit van de Cura-
tores der kerken en van de Directeuren
der Vereniging, maar de benoeming moet
over en weer worden goedgekeurd, en in
geval van geschil tusschen beide colleges,
berust het laatste en beslissende oordeel
bij de Generale Synode. Een arbitrale
beslissing is dus uitgesloten.
Ongetwijfeld zijn de concessies, die hier-
mede van de zijde der Vrije Universiteit
gedaan worden, zeer groot. Des te verblij-
dender is het daarom, dat van de Hoog-
leraren der Vrije Universiteit niet een
geveerd heeft met dit advies mede te
gaan. Men wilde om het hoog belang der
zaak, die op het spel stond, de broeders,
die voor de eigen inrichting stredden, tot de
uiterste grenzen tegemoet komen, ten einde
hun bezwaren zooveel mogelijk uit den weg
te ruimen. En al moesten daarbij zeer be-
langrijke rechten, die de Universiteit dus-
ver bezat, worden opgeofferd, men achtte
dit offer toch niet te zwaar, wanneer daar-
door de eenheid van opleiding kon bereikt
worden.
Maar eerlijkheid gebiedt te erkennen, dat
men ook aan de andere zijde geen onver-
zonnelijk standpunt heeft ingenomen. Reeds
het feit, dat de Theol. school haar zelfstan-
dig bestaan prijs geeft en met de Theol.
fac. tot één inrichting saamsmelt, is een
belangrijk offer. En niet minder moet ge-
waardeerd, dat men bij de benoeming het
recht van initiatief voor de helft aan de
Universiteit toekende en daarmee aan het
hoofdbezwaa, dat de Herant indertijd tegen
het voorstel-Bavinck had, tegemoet kwam.
Over de vraag, wie de meeste concessies
gedaan heeft, twisten men daarom niet.
Veeleer erkenne men dankbaar, dat men
aan beide zijden offers heeft gebracht, om
daardoor tot een eenparig advies aan de
Kerken te kunnen komen.
Nu is het zeker te betreuren, dat niet
alle broeders, die aan dezen arbeid hebben
deelgenomen, hun naam onder dit advies
hebben gezet. De volkomen overeenstem-
ming, 30 September bereikt, bleek later,
toen men nader ging formuleeren, niet meer
te bestaan. Wij maken hier niemand een
verwijf van, en de broeders, die niet getee-
kend hebben, mogen allerminst beschuldigd
worden hun toen gegeven woord niet gestand
te hebben gedaan.
Toch mag aan de andere zijde deze scha-
duw, die over het advies ligt, geen oorzaak
worden, dat de groote betekenis van het
bereikte resultaat verkleind wordt. Alle
hoogleraren en Curatoren der Vrije Univer-
siteit hebben er hun instemming mee
betuigd. Evenzo alle Curatoren der Theol.
School, waaronder mannen als broeder Bos
en Littooij, die in den strijd voor de eigen
inrichting steeds vooraan hebben gestaan.
Verschil van gevoel bleek alleen te be-
staan onder de deputaten der Kerken voor
het verband met de Theol. faculteit der
Vrije Universiteit, waarvan twee teekenden,
Ds. Van Andel en Dr. Wagenaar, maar de
derde niet. En evenzo was het onder de
Hoogleraren der Theol. School, waarvan
de helft medeging, die helft bezwaar had.
Prof. Wielinga, die nog steeds krank is, kon
aan het eindresultaat niet medewerken en
zijn onderteekening werd daarom op medisch
advies niet gevraagd. Zondert men Prof.
Noordzij af, die steeds voor de eenheid van
opleiding geijverd heeft en wiens niet-onde-
teekenen van het advies dus niet mag geweten
worden aan bezwaar tegen de zaak zelve, dan
blijkt dat slechts twee personen principieel
bedenking hadden: aan de ene zijde Prof.
Lindeboom en aan de andere zijde Ds.
Klaarhamer van Utrecht. Wie de richting
dezer beide mannen kent, zal het in hen
volkomen begripen en eerbiedigen, dat zij
in dit compromis, waarin aan beide zijden
zulk belangrijke offers gebracht moeten
worden, zich niet konden vinden. Op hun
standpunt is het te begrijpen, dat zij met
een compromis, waarin gegeven en genomen
worden moest, geen vrede konden hebben.
Aan de kerken zij thans het oordeel
gelaten, of zij met dit compromis kunnen
medegaan. In de Kerkeraden worde het
daarom met ernst overwogen, op de cla-
sicale en synodale vergaderingen in de be-
derlijken geest besproken, en daarna beslisse
de Generale Synode, die in Augustus te
Arnhem samenkomt.
Wel is er over gedacht gewor en de
Generale Synode te vervroegen, maar dit
plan stuitte op velelei praktisch bezwaar.
Bovendien, indien de zaak doorgaat, kan de
vereniging der beide scholen toch niet
eerder geschieden dan in het begin van het
volgende jaar. Voor overhaasting was er
dus geen reden.
Met Holland's Kerkblad zijn wij van
mening, dat de Pers niet de roeping heeft
om het thans aan de Kerken aangeboden
advies te critiseren of te amenderen. Zoo-
als het advies daar ligt, is het duidelijk ge-
noeg. Bij elk punt, dat ter sprake kwam,
is de redactie zoo nauwkeurig gesteld, dat
er geen twijfel over de bedoeling kan be-
staan. Het stuk spreekt voor zichzelf en
behoefte geen nadere toelichting.
En voorts geldt van dit stuk, juist omdat
het een compromis is, dat het „à prendre
ou à laisser" is. Men kan het slechts aan-
nemen of verwerpen. Elk amendement, waar-
door naar de ene of naar de andere zijde
meer getrokken wordt, dan dit akkoord
biedt, zou het akkoord juist daardoor voor
de andere partij onaannemelijk maken. Ook
de Kerken, die over het stuk beraadslagen,
hebben dit wel in te zien. Elke poging
om door amendement van de artikelen, hetzij
de rechten der Kerken meer uit te breiden
of aan de Vrije Universiteit meer zelfstan-
digheid toe te kennen, zou het evenwicht
verstoren en vanzelf ten gevolge hebben,
dat de Generale Synode geen beslissing nemen
kan. De Generale Synode zou dan komen
te staan voor twee reeksen van amende-
menten, die lijnrecht tegenover elkander
stonden, en op grond daarvan moeten ver-
klaren, dat de Kerken nog niet tot een-
stemmigheid waren gekomen. Het com-
promis zou dan moeten verworpen worden.
Overstemming toch door stemmenmeerder-
heid mag in zulk een gewichtig punt in de
Generale Synode niet plaats vinden. De
trouw aan het in 1892 over en weer ge-
sloten akkoord verbiedt dit.
Niet het persoonlijke gezag van hen, die
het stuk onderteekenden, maar de aard van
het stuk zelf laat dus geen amendement
toe. Omdat elk amendement den grondslag
van het compromis zou aantasten, en daar-
mede het compromis zelf zou ophouden te
bestaan.
De Kerkeraden, Classes en Provinciale
Synoden, hebben daarom onder biddend
opzien tot God de vraag te overwegen, niet
of zij in dit concept hun eigen wenschen en
meningen volkomen terugvinden, maar of
zij bij dit compromis, zoo als het daar ligt,
zich kunnen nederleggen.
Indien dit het geval is, wat God uit ge-
nade geve, dan, maar ook dan alleen, zal
de Generale Synode dit compromis kunnen
goedkeuren, en wanneer de Vereniging voor
Hooger Onderwijs er evenzeer in bewilligt, zal
dan de eenheid der opleiding verkregen zijn.
Er moet dus nog een lange weg worden
afgelegd, voor het doel bereikt is. Maar onze
hoop staat op Hem, die dusverre zulk een
verrassende uitkomst schonk en onder wiens
zegen ook de voortgang van dit werk ge-
dijen zal.

Gegriefd.

Ds. Sikkel klaagde in Holland's Kerkblad,
dat de Herant hem meer dan hij zeggen
kan gegriefd heeft:
Het hooge woord van de Herant, die ons
deed poseeren, alsof het werk, dat onder han-
den was, (Ds. Sikkel bedoelt hiermede het
advies, dat men te Utrecht opstelde, Red.) ge-
nade in onze oogen moest vinden, heeft ons
dan ook meer gegriefd dan men uitsprekt.
Onze stemming was zoo geheel anders. En
daarom zwegen we.
Nu komt hoogheid onder de broederen
allerminst te pas, en een zoo warm verdedi-
ger der Gereformeerde beginselen als Ds.
Sikkel griefft men niet gaarne.
Toch schijnt het ons, dat Ds. Sikkel hier
aan een lichte critiek een bedoeling toe-
schrijft, die verre van ons was.
Gelijk men zich herinneren zal, waar-
schuwden we indertijd tegen het gevaar,
dat de Pers, terwijl de onderhandelingen te
Utrecht over de eenheid in de opleiding
nog liepen, met allerlei oplossingen zou
komen aandringen, die, hoe goed ook be-
doeld, toch feitelijk de verwarring nog
groofter zouden maken. Bleek toch achteraf,
dat het advies der broederen niet geheel
overeenstemde met wat deze of die redac-
teur had voorgesteld als de eenige prin-
cipleele oplossing, dan liep het advies ter-
stond gevaar in de oogen van zulk een redac-
teur geen genade te vinden. Een zuiver
menschkundige opmerking, waarvan de juist-
heid door ieder zal worden tegestemd.
Naam of blad hebben we niet genoemd,
juist omdat we niemand kwamen wilden.
Maar wel heeft Ds. Sikkel volkomen gelijk,
dat deze waarschuwing ons in de pen werd
gegeven door hetgeen hij destijds over de
eenheid van opleiding schreef.
Toch sloeg de uitdrukking, waaraan Ds.

Sikkel zich stootte, niet op hem persoon-
lijk. Inderdaad, we verklaarden, dat het
door hem destijds gedane voorstel zoo van
zelf sprak, dat hierover onder de onderhan-
delende broeders geen verschil van meening
kon bestaan. Het thans publiek gemaakte
advies kan Ds. Sikkel overtuigen, dat onze
mening juist was.
Wat we vreesden en openlijk uitspraken
was alleen, dat het voorbeeld van Ds. Sikkel
navigolng zou vinden; dat andere redacteurs
met andere oplossingen zouden komen aan-
dragen, die zulk een onschuldig karakter
niet droegen en dat dan het met zooveel
moeite verkregen advies reeds eer het ver-
scheen zou geoordeeld zijn.
Voor zoover wij weten, heeft heel onze
kerkelijke pers dan ook, tijdens de onder-
handelingen te Utrecht, zich van raadgeving
onthouden. Men gevoelde, dat nu de broe-
deren niet „nalatig" waren en „persoonlijke
gevoeligheden" door Gods genade ter zijde
waren gezet, voor de pers gold, dat spreken
silver, maar zwijgen goud was.
Den uitgezette schoen behoefde dus nie-
mand aan te trekken. Allermint Ds. Sik-
kel, die, zij het dan ook zonder dit te
weten, een advies gaf, dat geheel met het
te Utrecht voorbereide concept overeen-
stemde.
Mogen we rekenen, dat na deze verklar-
ing het misverstand uit den weg is
geruimd?

Recensien.

BIBLIA, dat is de gantsche Heilige Schrifture,
naar de beste uitgave van Pieter Keur, van
A. MDCCLXX, versiert met 50 platen van
Gustave Doré. Rotterdam, D. Bolle, 1902.
De bekende uitgeverijfirma D. Bolle stelt zich
voor, den Staten-Bijbel van 1720 opnieuw uit
te geven, met onveranderde spelling en platen
van G. Doré.
Wij kunnen ons zeer goed voorstellen, dat
iemand, gaarne een Staten-Bijbel heeft met de
oude Deutsche letter, de volle kantteekeningen,
de antieke platen onzer vaderen, de zware
leeren banden en massief koperen sloten. Zulk
een erfstuk heeft historische waarde.
Maar de Staten-Bijbel met onveranderde
spelling in nieuwe letter en de moderne platen
van G. Doré maakt den indruk van ouden
wijn in nieuwe ledere zakken en mist alles
wat de pietist zou kunnen opwekken.
Er zijn slechts weinig huisvaders, die in
staat zijn het oude Hollandsch op behoorlijke
wijze onder het lezen over te zetten en de
verouderde woorden te vervangen door zulke,
die thans worden verstaan. Zoolang de nieu-
we bijbeldrukken niet te vertrouwen waren
en door allerlei onhandige verbeteringen het
gevoel van ons volk kwetsten, was het te
begrijpen, dat men den Staten-Bijbel letterlijk
en onvervalscht voor zich wilde hebben. Nu
echter dit kwaad verholpen is, is er geen enkele
reden denkbaar, waarom men den ouden tekst
onveranderd herdrukken gaat. Waar nog blijkt
het bezwaar, dat de uitgave van 1720 van
Pieter Keur niet de officiële tekst is, maar de
uitgave van Van Ravesteyn van 1657.
Het is daarom moeilijk deze uitgave aan
te bevelen. Zij mist het betrouwbaar historische
karakter. En zij zal het recht verstaan van
wat de Schrift zegt, niet in de hand werken.
H. P. STENHUIS, Lams Dre. Stichtelijke
Liederen voor Mannen- (of Vrouwen) koor.
J. B. Wolters, Groningen, 1902.
De organist der Martinikerk heeft een goed
werk gedaan met deze liederen uit te geven
voor onze zangverenigingen. Men vindt hier
tal van schoone melodien bijeen en de keuze
der liederen verdient lof.
Met name verlijdt het ons, dat een elftal
psalmen naar de oude toonzetting, met heele
en halve noten, hier is opgenomen. Daardoor
worden onze zangkoren gevoeld in het juiste
zingen der psalmen en een stap gedaan op
den goeden weg tot herstel van de oorspron-
kelijke melodie, ook in ons kerkelijk gezang.
J. WOPP, Die Melodien der Evangelische
Gesangen. Groningen, J. B. Wolters, 1902.
De bewerking der Psalmen- en Gezangen-
melodien van Wopp, geldt nog altoos als de
beste. Het beste bewijs daarvoor ligt in het
feit, dat de heer Steenhuis thans een vijftien
herziene druk van de melodien der Gesangen
in het licht geeft.
Ds. A. LITTOOIJ en Ds. J. H. FERINGA,
Handboek ten dienste van de Gereformeerde
Kerken in Nederland voor het jaar 1902.
Middelburg K. Le Comte, 1902.
Terrecht zeggen de uitgevers, dat dit hand-
boek steeds meer onmisbaar blijkt te zijn.
Voor ieder, die met ons kerkelijk leven op de
hoogte wil komen, is dit handboek een onmis-
baar vraagstuk. Het heeft dan ook algemeen
burgerrecht verkregen en dankt dit niet weinig
aan de nauwkeurigheid, waarmee de uitgevers
bij het samenstellen te werk gaan.
Het blijft daarom te betreuren, dat de ker-
keraden niet meer behulpzaam zijn, om tot een
goede statistiek van ons kerkelijk leven te
komen. Wanneer elke kerkraad het juist getal
der leden opgaft, dan kon met officiële cijfers
worden aangebond, hoe onjuist de gegevens
zijn door de jongste volkstelling verstrekt.
Wat de uitgave zelf betreft, zouden wij het
beter achten, dat de deputaten der respectieve
Provinciale Synodes, wanneer men ze te wil-
len van een kerkrechtelijk beginsel eerst na de
opgave der classes wil plaatsen, althans met
een duidelijker onderscheiding van de vooraf-
gaande deputaten der classes werden afge-
zonderd. Met name geldt dit berwaar de
opgave van de deputaten door de laatste
Generale Synode benoemd. Een breder hoofd,
een zwaarder letter en wat meer plaatsruimte
ware hier gewenscht geweest. Nu maken ze
al den indruk van een appendix te zijn van
de deputaten der Noord-Brabantse Synode.
Het Mengelwerk hoort eigenlijk in zulk een
officieel handboek niet thuis. Het verandert
daarom van titel en diene, gelijk nu reeds
grootendeels het geval is, voor een levensbericht
van de in het afgelopen jaar gestorven
predikanten. Dan heeft het ook voor de historie
blijvend belang.
G. C. HOOGEWERFF, H. Pierson. (Mannen
en Vrouwen van Betekenis.) Haarlem,
H. D. Tjeenk Willink, 1902.
Naar aanleiding van Ds. Piersons silveren
feest, gaf de heer Hoogewerff een zeer waar-
derende biografie van Zetten's director, die

vooral in deze dagen goede diensten bewees
aan hen, die een overzicht van Ds. Pierson's
leven en werk wenschten te bezitten.
Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS en in harte-
lijken dank ontvangen: Door den WelEd. Heer
H. Rollman te Bodegraven, van N. N. te A.
/ 5.-; van den Heer J. Teisma, ouderling te
Reitsum, / 2.50, collecte.
D. HULLEMAN,
Kootwijk. Penningmeester.
Uit de Pers.
Het bericht, dat de Utrechtsche onderhan-
delingen tot een goed einde hadden geleid, is
door heel onze Pers met blijdschap ontvangen,
ook al betreurt men, dat ten slotte niet alle
broeders met het compromis konden medegaan.
In de Zuider-Kerkbode schrijft Ds. Littooij
er het volgende over:
Zooals de verleden week de Amsterdamsche Kerk-
bode en daarna ook andere bladen mededeelden,
liepen Vrijdagmiddag de samenkomsten af, die ge-
houden zijn, teneinde éne gemeenschappelijke op-
leiding te krijgen voor den dienst des Woords.
Deze samenkomsten werden gehouden door de
professoren, directoren en curatoren van de Ver-
eeniging voor Hooger Onderwijs op gereformeer-
den grondslag, door de professoren en curatoren
van de eigene inrichting der kerken tot opleiding
voor den dienst des Woords en door de door de
Generale Synode benoemde drie broederen ten-
behoove van het verband met de Vereniging voor
Hooger Onderwijs, zoo evengenoemd.
Niet alle, maar toch bijna alle broeders waren
voor deze zoo gewichtige zaak altijd aanwezig. En
bij verschil van meening bleef, Gode zij dank, de
broederliefe steeds bewaard. Vlak voor het uiteen-
gaan, had de laatste stemming plaats en daarbij
bleek dat schier allen mee gingen met hetgeen
eindelijk overeengekomen was. Een voorstel door
in de twintig broederen onderteekend, gaat dan
ook na een dag of tien naar al de Kerken.
Deze zullen de zaak in Classes vergaderd nu
moeten bespreken, daarna de Prov. Synodes en
ten slotte de Generale Synode, en deze zal met
de Vereniging voor Hooger Onderwijs de ge-
wichtige zaak zoo de Heere wil, tot beslissing
moeten brengen.
Er is alom in dezen nog veel te doen, en
daarom voortdurend behoefte aan het gebed, om
de leiding des Heeren, onzes Gods.
Terwijl daarna ook Dr. Wagenaar zijn oor-
deel zegt:
Daar is een tijdsgewricht geweest waarin al door
wassende partijchap opkwam in de suitegeleide
gemeentes, en het Corinthisch kwaad de Christe-
lijke Afgescheiden Gemeenten dreigde uit een te
scheuren.
Doch de vroede mannen, die in die bange
jaren invloed hadden, werden te rade om de
onderscheidende opleidingscholen, die er toen be-
stonden, saam te brengen en op te smelten tot
één Theologische School.
Na heel wat onderhandelen werden ze 't eens
en zoo ontstond de Theol. School te Kampen.
En werkelijk, zij heeft de gedeeldheid bezworen;
de leiders leerden samen te werken, het noemen
naar namen verdween, en de Theologische School
werd een hechte band ter saamsnoering van het
kerkelijk leven.
Ook hierom hebben velen, die dezen zegen met
dank aan God genoten, die stichting lief.
De geschiedenis is een fakkel der waarheid.
Nog meer der wijzen. Ook deze les der historie
werkte na en is in deze dagen verstaan en opnieuw
in praktijk gebracht.
Ook in onze Gereformeerde Kerken ontstond en
werd al sterker een spanning tusschen broederen
en kerken van verschillend verleden en onder-
scheiden kijk op vele dingen.
Ook ons dreigde het Corinthisch kwaad.
En dit vuur vond maar al te licht voedsel in
de gedeeldheid der opleiding.
Doch ook nu werden vroede mannen te rade
om saam te komen en saam te bespreken, of men
niet tot eenheid van opleiding kon geraken en
de Scholen bij elkander brengen.
Nu ging 't vroeger gemakkelijker dan ditmaal,
omdat toen die scholen bij alle verschil toch ge-
heel eenzijdig waren.
Doch nu stond men voor het vraagstuk, hoe
twee ongelijksoortige inrichtingen saam te brengen,
al een kerkelijke Theologische School en een
Vrije Universiteit.
Wel was er veel voorbereid. De kerkelijke
opleidingschool was reeds geworden een School
voor Theologie, die sprekend geleek op een Theo-
logische Faculteit, algedacht van 't Universitair
organisme. Het praeparatoir examen was reeds
lang gebracht bij de Kerken enz. enz.
Toch bleef het vraagstuk moeilijk genoeg.
Doch 't Engelsche spreekwoord zegt: Waar een
wil is, is ook een weg.
Zeer behaagde mannen spisten er hun denk-
kracht en vindrigheid op en ziet — schier ver-
rassend — kwamen men tot eenparigheid. De
Professoren en Curatoren van beide stichtingen
mitsgaders de kerkelijke Deputaten voor 't Ver-
band, dat onze Kerken hebben met de Theo-
logische Faculteit der Vrije Universiteit, vergaderden
het zoolang, dat er zich een groote meerderheid
vormde, die geen onoverkomelijke bezwaren had
om een keuring gesteld gemeenschappelijk advies
aan te bieden aan de Gereformeerde kerken in de
hoop, dat deze het als een voorstel ter Synodale
tafel zullen brengen en de Synode van Arnhem
desovereenkomstig beslisse.
Dit advies en concept-contract hopen we mee
te deelen in ons volgende nummer.
Is ons een oorzaak van vreugde, dat broe-
ders van foo verschillende denkwijze en voor-
keur, als hier samen waren, tot zoo groote een-
parigheid zijn gekomen.
Wij kunnen niet nalaten er ons over te ver-
wonderen en te zeggen: God is goed.
Met name zal 't zeker den Zeeuwischen vrienden
en onzen lezers aangenaam zijn, dat twee der
Redacteuren van deze Kerkbode, in de overtuiging
staans, dat zoo zonder het recht der kerken te
veraken en de vrijheid der Christelijke weten-
schap op te offeren — de eenheid van opleiding
onzer a. s. Dienaren kan worden verkregen.
Broederlijkt is altoos zoo pijnlijk.
Eenheid van overtuiging een genot.
Zoo niet men, hoe de peys, te Utrecht ge-
sloten, reeds nu voor ons kerkelijke leven
vruchten draagt.
Zelden gaf de Zuider-Kerkbode, die anders
wel eens aan den Saameischen tweeling denken
deed, zulk een eenparig geluid.
Het is, zooals wij steeds hebben gezegd. Eerst
als de opleidingskwestie van de baan is, bloeit
het rechte vertrouwen tusschen de broeders op.

Officiële Berichten

Classis Sneek.
In de vergadering der Classis Sneek werd
19 Februari de candidaat H. P. M. G. de Walle
van Koudum praeparatoir geëxamineerd en be-

roepbaar gesteld tot den dienst des Woords in
de Geref. kerken.
G. H. VAN KASTEEL.
Openhuizen, 19 Febr. 1902.
Classis Stadskanaal.
De Classis Stadskanaal der Geref. kerken stelt
langs dezen weg de kerken in kennis, dat zij
in hare vergadering van 20 Februari 11, daarin
bijgestaan door de Provinciale Deputaten al
examina, aan den Welverwaarden heer Ds. W.
van Asselt, predikant der Geref. kerk te Sol-
lingen, op zijn verzoek, wegens voortdurende
lichaamsongesteldheid, eervol emeritaat heeft
verleend, ingaande 1 April 1902, met de bede
dat de Heere dien beproefden broeder in zijn
weg nabij moge wezen.
Namens der Classis,
M. MEIJERING, Praesit,
W. BAKTELS, Scriba.
Nieuw Buinen, 25 Febr. 1902.
Hulpbehoevende kerken Zuid-Ho'land.
Vergadering van deputaten D. V. Maandag
10 Maart ten 11 ure te Rotterdam (Hovenier-
straat). Op deze vergadering moeten alle aan-
vragen ter tafel komen, zoowel voor Art. 13 als
voor Art. 11 D. K., aangezien dan de begro-
ting voor het komende Synode jaar (1902-1903)
voortloopt wordt vastgesteld.
Namens der Moderatoren,
W. B. RENKEMA, Secret. Penningm.
Rhinjburg, 25 Febr. 1902.
Militairen Amersfoort.
De Kerkraad der Gereformeerde kerk te
Amersfoort B. verzoekt, zoo spoedig mogelijk,
lijst voor einde der maand Maart, opgave van
de namen en adressen der jongelingen, tot de
Gereformeerde kerk behoorende, die dit voorjaar
althier in dienst komen.
H. TERBINK, Praesit.
G. SCHIMMEL, Scriba.
Classis Zwolle.
Door de Classis Zwollenged. te Zwolle,
gehouden 6 Febr. en 20 Febr. 1902, wordt na
praeparatoir examen Br. G. H. A. van der
Vegte van Langeslag, candidaat aan de Theol.
School, met alle stemmen beroepbaar gesteld
in de Geref. kerken, en na peremptoir examen
Br. H. Brinkman met alle stemmen toegelaten
tot den dienst des Woords en der sacramenten
in de kerk van Oldemark.
De Classis geeft voorts adhaesie aan het
besluit des Kerkeraads van Kampen om:
a. aan de deputaten al hoe zijn leedwezen
te betuigen over de niet voltooide toetoe
aan de opdracht, om H. M. de Koningin een
adres betreffende de afschaffing van de dood-
straf en een adres tegen roepende zonden aan
te bieden. (Zie art. 155 Acta Gen. Syn. 1899);
b. aan de deputaten in zake het graven
tegen Art. 36 zijn leedwezen te betuigen,
dat wederom niet voldaan is aan de opdracht der
Synode, met verzoek, alsoog hun rapport te
mogen ontvangen, dat reeds voor 1 Aug. 1901
aan de Kerkeraden had moeten zijn ingezonden.
(Zie Art. 41 Gen. Syn. 1899).
Kampen vestigt de aandacht der Classis op
een broeder, die zich gaarne aan den dienst
der Zending zou wijden. De Classis zendt met
aanbeveling deze zaak door naar de Prov. Syn.
Een verzoek van Staphorst om vrijgesteld te
worden van hare bijdrage voor emerit-predikanten
enz., wordt afgewezen.
Op verzoek van de beide comitésleden,
Prof. Lindeboom en Ds. Elzenga, benoemd om
eenige regeling te ontwerpen van de verhouding
tusschen de kerken en de Vrije Universiteit,
wordt in het derde lid der commissie, waar-
voor Ds. Hania en Ds. Zijl bedankt hebben,
voorzien. Ds. Westerbeek v. Eerten wordt nu
gekozen.
Aan de kerken van Oldemark en Kampen-
veer wordt ieder voor een jaar / 100 toegezegd
uit de kas voor Hulpbehoevende kerken.
Ph. W. H. EKKES, h. t. Scriba.
Buitenland.
Duitsland. Pastor Kolffhaus te El-
berfeld. Een teeken des tijds.
Het verlijdt ons, te kunnen melden, dat de
predikant Kolffhaus, uit Radervormwald, bero-
pen werd naar de Gereformeerde kerk van El-
berfeld, en deze beroeping reeds heeft opgevolgd.
Ds. Kolffhaus heeft in onderscheiden artikelen,
welke in de Reformierte Kirchenzeitung versche-
nen, getoond, dat hij een van de Gereformeer-
den in Duitsland is, die beslist optreden voor de
Gereformeerde leer, en die ook wilt zoeken
te doen met hetgeen hier te lande gedaan wordt,
om het Gereformeerde beginsel een kracht te doen
zijn in het leven. Het zal wel een vreugde voor
den grijsen pastor Calaminus geweest zijn, dat
hij als senior van de predikanten der Gerefor-
meerde gemeente, een jongeren ambtsbroeder
als negenden predikant zijner kerk mocht be-
groeten, die zooveel voor de toekomst van zich
dooit hopen. Het feit dat de gemeente van
Elberfeld (niet de voortzetting van de kerk van
Dr. Kohlbrügge) een man als Ds. Kolffhaus
begeeft heeft, is eveneens verblijvend.
Door Martin Hildebrandt van Charlotten-
burg, dicht bij Berlijn, Duitsland, wordt een
weekblad uitgegeven dat den naam draagt van
De Heiden, en daaronder het schoonschrijvende:
Een Blad voor godsdienstige herleving.
Dit nieuwe tijdschrift bedoelt niets anders dan
de vernieuwing van het Christendom, om dan
op zijne puijnhopen 't Heidendom op te rich-
ten. Het hoofdartikel in het eerste nummer is
getiteld: „De voetstappen van Christus." De
schrijver vindt deze voetstappen in de gods-
dienst-oorlogen van de laatste achttien eeuwen,
in het verbanden van zoogenoemde heksen,
in het kwaad van het monnikenwezen, in de
verwoesting van de beschaving, door de Moham-
medanen in Spanje gebracht enz. Het artikel
sluit zijn aanval op het Christendom met de
volgende vragen: „En wanneer, o verschrikke-
lijke misleiding (het Christendom) zal de tijd
n verpletteren? Wanneer zal de tijd aanbreken,
dat al we sporen van deze schoone aarde
zullen zijn uitgewischt? Wanneer zal het
menschdom weer vereenigd worden in een zil-
verder en hooger geloof, dat ten regen zal zijn
van de aarde en het leven?"
Het kan niet bevreemden, dat dit blad met
warmte aanbeveelt de werken van bekende ou-
geloovigen, zooals Prof. Ernst Haeckel, David
Strauss, Nietzsche en anderen. Ook wordt erot
opgewekt om tot de organisatie van een ver-
eeniging te komen, die zich ten doel stelt om
het Heidendom weer in te voeren. Verder be-
vat De Heiden een verhaal: „De Twee Zusters",
waarin drie liefde, d. i. een maatschappelijk
leven, waaruit het huwelijk verwijderd is, met
kracht wordt verdedigd. In een artikel over
„Zedelijkheid en Christendom" wordt beweerd,
dat de zedekunde van de Indische Bramanen
en Buddhisten veel hooger staat dan die van